

GUIA DIDÀCTICA

LA PARTICIPACIÓ D'INFANTS I JOVES
FEM SENTIR LA NOSTRA VEU!

XVII AUDIÈNCIA PÚBLICA ALS NOIS I NOIES DE BARCELONA

CURS 2011-2012

Exemplar
professorat

Ajuntament
de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

GUIA DIDÀCTICA

LA PARTICIPACIÓ D'INFANTS I JOVES
FEM SENTIR LA NOSTRA VEU!

XVII AUDIÈNCIA PÚBLICA ALS NOIS I NOIES DE BARCELONA

CURS 2011-2012

ÍNDEX

Nom

Centre

---

pàg:

---

5 Presentació

6 Introducció: participar com a ciutadans i ciutadanes en una societat democràtica

9 El projecte de l'audiència pública

10 Objectius didàctics de la XVII Audiència Pública als nois i noies de Barcelona

11 Presentació de la proposta didàctica

---

13 Activitats

14 Orientacions per al professorat

18 Activitats

22 Activitats àmbit 1. Què vol dir participar com a ciutadans i ciutadanes

34 Activitats àmbit 2. Associacions i xarxes socials

44 Activitats àmbit 3. Activitats de participació infantil i juvenil

---

53 Bibliografia

PRESENTACIÓ

- INTRODUCCIÓ: PARTICIPAR COM A CIUTADANS I CIUTADANES EN UNA SOCIETAT DEMOCRÀTICA
- EL PROJECTE DE L'AUDIÈNCIA PÚBLICA
- OBJECTIUS DIDÀCTICS DE LA XVII AUDIÈNCIA PÚBLICA ALS NOIS I NOIES DE BARCELONA
- PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA DIDÀCTICA

INTRODUCCIÓ: PARTICIPAR COM A CIUTADANS I CIUTADANES EN UNA SOCIETAT DEMOCRÀTICA

Segur que molts de vosaltres heu vist alguna pel·lícula o heu llegit novel·les o contes ambientats en l'època feudal (Robin Hood, per exemple). En aquesta època la societat estava dividida en estaments: reis i senyors feudals a dalt de tot de la piràmide social, cavallers i eclesiàstics en els estaments intermedis i vassalls a baix de tot.

Moltes d'aquestes pel·lícules i novel·les, encara que tractin d'històries d'amor i de guerra, ens permeten veure com els vassalls, la gent del poble, que era la majoria, vivia en la misèria i sense cap dret ni cap poder. Els senyors feudals podien disposar del treball i de la vida de la gent del poble sense donar explicacions, i el poble no es podia defensar davant de ningú.

Certament, ha passat molt de temps d'aquella època ençà, i algunes revolucions, com la Revolució Francesa de 1789, que han fet canviar moltes coses en els darrers dos segles. Ara, com a mínim a Europa, no parlem de vassalls i sí de ciutadans i ciutadanes.

La diferència entre ser un vassall i ser un ciutadà està en el fet de tenir drets, encara que no es pertanyi a les classes altes de la societat. Així com els vassalls no tenien pràcticament cap dret que els protegís davant les decisions que prenia els senyors feudals, la ciutadania sí que té drets. Una part d'aquests drets reben el nom de **drets polítics**, i són els que permeten a ciutadans i ciutadanes expressar lliurement les seves opinions, associar-se per a defensar els seus interessos o per a fer propostes, escollir les persones que governen, presentar-se com a candidat o candidata a unes eleccions, etc. És més, **en les societats democràtiques modernes el poder polític el té el poble: és el que es coneix com a sobirania popular.** Les nostres lleis fonamentals, com l'Estatut o la Constitució, reconeixen que el poder resideix en el poble, que el pot exercir directament o a través de representants. Quan parlem de participació ciutadana, de participar com a ciutadans, ens estem referint precisament a això: a exercir el nostre **dret a participar en la vida política de la societat.**

Cal fer notar que, encara que vivim en societats modernes i democràtiques, i que això fa que la majoria

de la gent tingui la condició de ciutadà o ciutadana amb drets polítics, això no ha estat sempre així, ni passa amb tothom encara avui dia. En les primeres etapes de les societats modernes, només tenien dret a participar plenament en la vida política de la societat aquells que tenien propietats i que pagaven impostos, és a dir, els homes més rics. Això va anar canviant, però en molts estats europeus (entre ells, l'Estat espanyol), durant molts i molts anys, les dones, per exemple, no van tenir dret a participar plenament en la vida política (no podien votar) fins fa relativament poc temps, al segle xx. Encara avui dia, entre nosaltres, resten persones que no tenen dret a participar en les eleccions per a escollir l'alcalde de la ciutat o el president del govern. És el cas de molts immigrants d'altres països del món, per exemple, que no tenen aquest dret, encara que visquin aquí, treballin aquí i paguin impostos aquí.

Una de les limitacions per a accedir a una ciutadania plena i poder exercir tots els drets polítics, que es manté de manera generalitzada en tots els països democràtics moderns, la marca l'edat de les persones. Existeix una edat, normalment els 18 anys, a partir de la qual el dret a participar ja no té límits, però abans sí: els menors de 18 anys no poden votar a les eleccions, ni presentar-se com a candidats o candidates. Però això no vol dir que infants i joves no siguin ciutadans i no tinguin drets i deures. Precisament dediquem la XVII Audiència Pública als nois i noies de Barcelona a reflexionar sobre aquest tema i a posar en pràctica el seu dret a participar.

Estem parlant tota l'estona de drets polítics, de participar com a ciutadans i ciutadanes en la vida política, però què és la política?

La política és una activitat que serveix bàsicament per a resoldre els conflictes, les confrontacions o les desavinences que sempre es donen en una societat en la qual viu molta gent, que ni és igual ni pensa igual, ni tampoc li agraden les coses fetes de la mateixa manera. Per exemple, alguns poden creure que els cotxes són molt importants per a la mobilitat a la ciutat i defensen que l'ajuntament actuï per a facilitar-ne la circulació i l'aparcament de vehi-

cles. D'altres, però, poden pensar el contrari: que cal fer fora els cotxes de la ciutat i potenciar l'ús de la bicicleta, del transport públic o, directament, desplaçar-se a peu. La política serveix per a què els defensors de cadascuna d'aquestes opcions les puguin expressar i defensar i, depenent del suport social i electoral que tinguin, les puguin tirar endavant o no, totalment o parcialment. Una manera de resumir tot això seria dient que **la política serveix per a decidir en quin tipus de societat volem viure**, i el que ha de permetre la democràcia és que tots i totes puguem participar activament en aquestes decisions.

És a dir, participar com a ciutadans i ciutadanes en la vida política de la nostra ciutat vol dir expressar opinions, fer propostes, escollir representants, comprometre's a mantenir i millorar el bé públic, allò que és de tots i totes, i moltes altres activitats sempre relacionades amb les coses que ens afecten a tots pel fet de viure en una mateixa ciutat o un mateix país.

Avui dia es parla molt de crisi de la política i, fins i tot, de crisi de la democràcia. Les raons d'aquesta crisi de la política són molt diverses, i no entrarem aquí a analitzar-les totes en profunditat, però són molts els analistes que coincideixen a assenyalar que la democràcia està perdent qualitat. Són molts els qui diuen que és perquè a la ciutadania no li interessa la política i cada vegada hi participa menys. Encara que també són molts els qui defensen que el que no li interessa a la ciutadania és la política tal com funciona actualment, i per això demanen canvis.

Finalment, us volem presentar algunes reflexions que són presents avui dia en molts debats sobre política, democràcia i participació ciutadana.

En primer lloc, cal tenir ben present que la democràcia ens diu que tots i totes, ciutadans i ciutadanes, som iguals en drets polítics (*una persona, un vot*), però això no vol dir que siguem iguals en general. Vivim en societats desiguals, on no tothom té la mateixa riquesa, ni la mateixa educació, ni igual informació i coneixements, ni disposa del mateix

temps lliure per a dedicar-lo a activitats polítiques de participació ciutadana. Per tant, és important saber que les societats seran més democràtiques com més possibilitats de participació donin a les persones que més pateixen les desigualtats. Quan les desigualtats econòmiques (rics i pobres) són molt grans entre les persones d'una ciutat o d'una societat, es fa difícil de creure que tothom és igual en drets polítics. Una altra manera d'expressar aquesta idea és que **la democràcia funciona millor quan les desigualtats socials són més petites**, i funciona pitjor quan la distància que separa els més rics dels més pobres es fa més gran.

En segon lloc, les eleccions serveixen per a escollir representants, que són els qui governaran, però **quin poder han de tenir els representants del poble un cop escollits? Poden fer el que vulguin?** Han de decidir tot sols el que cal fer o han de continuar donant la veu al poble, encara que no hi hagi eleccions? Quin ha de ser el paper de la gent del poble, de la ciutadania, un cop s'han fet les eleccions? Quedar-se a casa, sense dir res més, esperant les properes eleccions d'aquí a quatre anys? La resposta a aquestes preguntes és la que ens diu quina mena de participació ciutadana volem, si votar un cop cada quatre anys i prou, o si també pensem que és important participar en el dia a dia de les decisions que prenen els governants i que ens afecten a tots.

La tercera reflexió: **democràcia no vol dir «dictadura de la majoria».** És veritat que una de les maneres de prendre decisions en democràcia és a través del vot, i que qui més vots obté, és qui guanya. I està bé que uns pocs que pensen d'una determinada manera no puguin imposar les seves idees a la resta de la gent. Però una de les coses més importants de la democràcia és la protecció que dona a les persones, individualment considerades, i a les minories, que també tenen dret a existir, a expressar les seves idees i opinions, i a ser escoltades i respectades. Pierre Rosanvallon, un important pensador francès, diu que «poble és el plural de minoria»; el que vol dir aquesta frase és que, de fet, la societat és formada per una gran quantitat de minories, i que «la majoria» és sempre la suma de diverses minories.

La quarta i última reflexió és potser la més important: la democràcia és un sistema polític basat de manera molt important en la participació de la ciutadania. Quan aquesta participació no es dóna, o es dóna molt poc, o molt de tant en tant, la democràcia perd qualitat i esdevé un sistema polític en el qual són unes poques persones, normalment les més riques i poderoses, les que prenen les decisions que ens afecten a tots i totes. **Cal que sempre hi hagi un nombre prou gran i variat de persones que segueixin la política i s'impliquin a mantenir i millorar allò que és de tots i totes.**

Conclusió: Quan parlem de participar com a ciutadans i ciutadanes, estem dient el següent:

- En les societats democràtiques modernes el poder polític no es pot heretar dels pares als fills. Ningú no té un dret natural al poder polític. Democràcia vol dir *sobirania popular* o, dit d'una altra manera: que el poder polític el té el poble, que el pot exercir directament o mitjançant representants.
- Viure en democràcia no vol dir que cadascú pot fer el que vulgui sense tenir en compte la resta de persones. Ben al contrari, el que vol dir és que ningú no hauria de poder fer el que vulgui sense tenir en compte la resta de persones, les minories, etc.

- Perquè la democràcia funcioni, cal que la política (**decidir en quin tipus de societat volem viure**) no sigui una activitat que només poden fer els polítics. Cal que el màxim de gent s'hi impliqui i participi activament. La participació ciutadana pot semblar de vegades quelcom avorrit o innecessari, però no hem d'oblidar que quan aquesta no es dóna, són uns pocs els qui decideixen en quin tipus de societat hem de viure tots i totes.
- Participar com a ciutadans i ciutadanes no s'hauria d'entendre únicament com a reclamar o demanar als polítics les coses que volem, com si els polítics fossin els reis mags que tenen la possibilitat de portar-nos tot el que demanem. Participar com a ciutadans i ciutadanes vol dir moltes altres coses: participar en unes eleccions per escollir representants; informar-se, i criticar quan calgui, d'allò que fa el govern; formar part d'una entitat que treballa per a la millora del barri; fer coses amb els amics i companys, i amb la resta de ciutadans i ciutadanes, que vagin en benefici de tota la comunitat, etc.

EL PROJECTE DE L'AUDIÈNCIA PÚBLICA

L'Audiència Pública als nois i noies de Barcelona és una forma de participació a través de la qual l'alumnat –de 6è de primària, secundària i batxillerat– fa propostes a l'Administració municipal. D'aquesta manera, la ciutat dóna veu als ciutadans i ciutadanes més joves i els permet introduir-se en la pràctica de la participació cívica.

Aquest procés s'inicia a les aules, on, a través del material didàctic que teniu a les mans, l'alumnat participant, orientat pel seu professorat, reflexiona sobre el tema a treballar i elabora les seves conclusions i propostes de millora per a la ciutat. La importància de fer aquestes activitats que us proposem és poder comptar amb un marc comú d'anàlisi a partir del qual, entre totes les persones participants, s'elaborarà un manifest amb les reflexions consensuades, els compromisos i les propostes de canvi que els nois i noies fan a la ciutat de Barcelona, i concretament aquest curs sobre com millorar la participació infantil i juvenil.

L'estructura de l'activitat és formada per diferents actes. Els dos primers estan enfocats al professorat, per tal que aquest conegui el funcionament del projecte i la metodologia de treball. El curs comença, per a l'alumnat, amb la jornada de presentació als nois i noies, una jornada lúdica i formativa que dóna el tret de sortida al projecte i introdueix l'alumnat en el tema de treball. A partir d'aquí, cada grup classe treballa inicialment les activitats proposades en el primer àmbit. Les conclusions d'aquestes activitats seran l'eina de treball de la primera trobada intercentres, un espai de treball amb representants de tots els grups classe participants, en què es consensuen les idees aportades. Al llarg del curs es faran dues trobades intercentres més, que respondran al treball fet en l'àmbit 2 i, posteriorment, en l'àmbit 3.

Un cop fetes aquestes tres trobades, un nombre reduït de representants s'encarregaran de sintetitzar totes les propostes i donar forma al manifest. Aquest manifest es presenta en dos actes: primer, davant el regidor d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, que reuneix els nois i noies al Saló de Cròniques de l'Ajuntament per a conèixer la feina feta al llarg del curs. Posteriorment, l'alumnat es reuneix al Saló de Cent de l'Ajuntament amb l'alcalde i regidors per tal de presentar el manifest i debatre'n els compromisos i les demandes.

OBJECTIUS DIDÀCTICS DE LA XVII AUDIÈNCIA PÚBLICA ALS NOIS I NOIES DE BARCELONA

- Considerar la participació ciutadana com a element central i definidor d'una societat democràtica.
- Manifestar consciència dels requeriments i les condicions perquè es doni una participació ciutadana de qualitat.
- Mostrar comprensió del paper que ocupa el conflicte en les relacions socials i polítiques, tot considerant que no es tracta d'un problema a evitar, sinó que cal abordar-lo i gestionar-lo.
- Palesar la importància de viure en una societat democràtica i la importància d'implicar-s'hi com a membre actiu.
- Evidenciar que ser ciutadà/ana no és solament tenir drets, sinó també adoptar compromisos (fer explícits alguns d'aquests compromisos).

PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA DIDÀCTICA

El material que teniu a les mans consta de **tres parts**.

En **la presentació** us heu trobat un petit text que ens serveix per a introduir d'una manera general el tema que ens ocupa en aquesta edició: la participació ciutadana i, més concretament, la participació d'infants i joves. Pensem que es tracta d'un text que aquests poden llegir i entendre en bona part, si més no. I, en tot cas, pot servir als mestres com a petit document de referència per si cal fer alguna presentació o introducció general del contingut a l'aula; i també perquè puguem compartir un marc comú d'anàlisi de la participació ciutadana entre tots i totes.

A continuació hi ha una breu introducció sobre el projecte de l'audiència pública en el qual s'emmarca el treball que farem a través d'aquests materials.

En **l'apartat d'activitats**, es presenten les activitats que caldrà fer a l'aula, les conclusions de les quals es portaran a debat en les trobades intercentres i serviran per a elaborar el manifest de la XVII Audiència Pública.

Es tracta de 10 activitats que proposen, cadascuna d'elles, una petita activitat que convida a reflexionar, adquirir compromisos i fer propostes sobre diferents aspectes de les nostres pràctiques de ciutadania. Totes les activitats es poden desenvolupar a l'aula en una sessió d'una hora de durada, aproximadament, depenent de les característiques i edats de cada grup classe.

En primer lloc trobem l'activitat 0, que proposa una activitat preliminar, pensada perquè els nois i noies puguin participar activament en la jornada de presentació que farem el 3 de novembre.

Les nou activitats restants estan dividides en tres àmbits. Així, cada àmbit conté tres activitats que s'han de treballar abans de cada trobada intercentres.

Àmbit 1: «Què vol dir participar com a ciutadans i ciutadanes»

Les activitats proposades són les següents:

Activitat 1: una introducció al concepte de participació ciutadana

Activitat 2: reconèixer l'existència del conflicte en les relacions socials i polítiques i la necessitat de construir processos de cooperació

Activitat 3: tractar l'element central dels drets dels infants, i de les seves responsabilitats

Àmbit 2: «Associacionisme i xarxes socials»

Les tres activitats proposen treballar els següents aspectes, també centrals en el tema de la participació ciutadana:

Activitat 4: la participació comunitària

Activitat 5: les associacions

Activitat 6: les xarxes socials

Parlem de participació comunitària per a referir-nos a les experiències de col·laboració i treball conjunt entre persones que persegueixen un objectiu comú, compartit; i les associacions i les xarxes socials són peces clau en aquesta participació, a més de ser instruments fonamentals per al funcionament democràtic d'una societat.

Àmbit 3: «Activitats de participació infantil i juvenil»

En les tres activitats d'aquest àmbit es convida a treballar:

Activitat 7: la millora de l'audiència pública als nois i noies de Barcelona com a instrument de participació

Activitat 8: la participació d'infants i joves en l'àmbit educatiu

Activitat 9: una visió més global de la resta d'activitats i instruments de participació existents, a més de l'audiència pública i la participació en escoles i instituts.

Finalment, la tercera part és una **guia de recursos** per a promoure i facilitar la participació d'infants i joves en aquesta edició de l'audiència i, en general, al centre educatiu i en altres àmbits socials i institucionals. Hem volgut presentar un recull de recursos molt variat, que sigui útil més enllà de l'audiència i relacionat alhora amb les 10 activitats que constitueixen el treball conjunt de tots els grups; és a dir, en cada activitat comuna s'indiquen les activitats complementàries de la guia de recursos que es poden treballar si es vol ampliar la proposta.

ACTIVITATS

- ACTIVITATS ÀMBIT 1.
QUÈ VOL DIR PARTICIPAR
COM A CIUTADANS
I CIUTADANES
- QUADRE DE SÍNTESI
- ACTIVITATS ÀMBIT 2.
ASSOCIACIONS
I XARXES SOCIALS
- QUADRE DE SÍNTESI
- ACTIVITATS ÀMBIT 3.
ACTIVITATS DE PARTICIPACIÓ
INFANTIL I JUVENIL
- QUADRE DE SÍNTESI

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Totes les activitats, excepte l'activitat 0, tenen una mateixa estructura:

- **Introducció:** Un petit text, que presenta el tema sobre el qual convidem els nois i noies a reflexionar, encapçala cada activitat.
- **Activitat:** A continuació es proposa una activitat: es tracta de treballar amb imatges o a partir d'un conte, de fer un petit joc, etc. Hem volgut proposar activitats fàcils de fer a l'aula, que no portin molt de temps i atractives per elles mateixes. La finalitat de l'activitat és facilitar la reflexió al voltant del tema proposat a partir d'un cas concret, d'un exemple o d'una situació propera.
- **Conclusions:** Un cop feta l'activitat, hem de passar del «cas» a la «categoria», de la reflexió concreta a la més general, i això ho fem contestant les preguntes que es plantegen en l'apartat de conclusions. Les preguntes d'aquest apartat tenen un doble objectiu: facilitar, d'una banda, la realització de propostes a l'ajuntament i a altres actors socials com ara les entitats i, de l'altra, que els nois i noies participants expressin compromisos personals i col·lectius pel que fa a la seva participació com a ciutadans i ciutadanes.
- **Quadre de síntesi** (al final de cada àmbit): Caldrà anotar en aquest quadre les idees més importants de les conclusions extretes en cada grup.

Pel que fa a l'organització del grup classe, **totes les activitats estan pensades per a ser desenvolupades a partir del treball en grups de 4-6 alumnes a l'aula**. S'acaba amb una posada en comú de les conclusions a les quals ha arribat cada grup. L'estructura recomanada per al desenvolupament de les activitats és la següent:

5-10 minuts per a presentar l'activitat que proposa l'activitat, llegir el text introductor i veure si tothom l'entén, i organitzar la classe (fer els grups de treball).

30 minuts per a dur a terme l'activitat concreta proposada.

15 minuts per a respondre les preguntes de les conclusions.

5-10 minuts per a la posada en comú de les conclusions dels grups.

Aquesta estructura pot variar tenint en compte les característiques de cada grup classe.

Finalment, en la guia de recursos hi trobareu més activitats per si voleu continuar treballant. Un quadre ens indica quines activitats de la guia de recursos són les més indicades per a complementar l'activitat que es proposa en cada activitat.

Activitats

0. Treballar amb imatges per portar a la jornada de presentació

L'activitat que es proposa té una doble finalitat: en primer lloc, començar a treballar, a partir de la imatge, els imaginaris sobre la participació ciutadana, que poden ser diferents segons les persones, situacions, tradicions familiars o locals, etc. Així, un cop fetes les fotos, i a l'hora d'anar posant-hi títols, es poden comentar aquests imaginaris: Quan pensem a participar com a ciutadans i ciutadanes, en quina mena d'activitats estem pensant? Què se suposa que haurem de fer quan estiguem participant? Es tracta d'una activitat individual o col·lectiva? ...

El segon objectiu és disposar d'una feina feta, d'un producte, que es pugui portar a la jornada de presentació de l'audiència. A l'inici del curs rebreu indicacions més concretes.

1. Introducció a la participació

Un cop ens hem fet una idea *intuitiva* del que pot ser la participació ciutadana treballant amb imatges, passarem a les paraules amb una activitat que convida a identificar els conceptes centrals, les idees força, amb les quals podem construir una definició del que és participació ciutadana. Aquests conceptes els hem agrupat en tres blocs:

- **els valors de la participació** (respecte, reconeixement, compromís...)
- **les finalitats de la participació** (transformar la societat, millorar la democràcia, resoldre problemes...)
- **les formes de participació** (associant-se a entitats, anant a votar per escollir representants, participant en convocatòries i reunions, en manifestacions...).

Tot seguit us recordem dues definicions del que és participació ciutadana formulades per nois i noies en altres audiències:

Segons les persones participants en la II Audiència Pública als nois i noies de Barcelona, «participar és un dret a manifestar-se políticament i socialment, sense

que el fet de ser menors d'edat ens condicioni. És una activitat voluntària que prenem per pròpia iniciativa i amb el desig d'expressar les nostres pròpies idees. També sabem que implica responsabilitat i compromís. Participar és compartir, ajudar, ser solidari, comunicar-nos, arribar a acords comuns, treballar conjuntament amb altres, conèixer nova gent, intercanviar opinions i col·laborar en el nostre entorn. Participar és tenir opinions, dir el que penses i ser escoltat. És, també, prendre part en la presa de decisions». II Audiència Pública als nois i noies de Barcelona: *La participació de la infància en la vida social de Barcelona (barri, família i centre educatiu)*, 19 de juny de 1997.

Una altra definició, aquesta dels nois i noies participants en la VI Audiència Pública de Donostia - Sant Sebastià, és: «Procés que duen a terme els ciutadans i ciutadanes en la vida diària, dins de la democràcia, per a millorar la ciutat, col·laborant de manera diversa en diferents activitats.»

2. conflicte i cooperació

La idea central que es vol posar de manifest amb aquesta activitat és que el conflicte és quelcom *normal* en les relacions humanes i és sempre present en la política, ja que aquesta es fonamenta en la contraposició d'interessos i visions del que ha de ser la vida en societat. La política és l'activitat que permet gestionar una part molt important del conflicte social. Un cop reconegut això, cal treballar estratègies que ajudin a reconèixer-lo i a gestionar-lo (bàsicament, facilitant que tothom pugui expressar les seves opinions i escoltar les dels altres) per tal que el conflicte no acabi en violència i sigui possible la cooperació. Treballar el conflicte no és identificar qui té la raó (qui pensa com nosaltres), sinó quines són les diferents «raons» en joc i les possibilitats d'entesa entre les parts.

És important no associar directament conflicte social amb violència o amb delinqüència. Moltes vegades el conflicte social s'expressa per vies pacífiques i democràtiques, i té a veure amb visions i interessos contraposats al voltant d'un tema d'interès general. És aquesta segona concepció del conflicte la que ens interessa.

3. Els drets dels infants

Pensem que és important reforçar la idea que els infants també tenen drets de ciutadania i que la infància no és un període de transició en què la vida de l'infant ha d'estar absolutament sotmesa als criteris dels adults. Però els drets s'han de treballar juntament amb les responsabilitats (atès que «els altres» també tenen drets).

A més, els nostres drets i les nostres responsabilitats no poden ser independents de les nostres capacitats i la nostra autonomia com a persones; i aquí l'edat, juntament amb altres factors com ara la salut, és un condicionant que tampoc no podem obviar: a totes les edats no es té la mateixa autonomia per decidir per un mateix, però a totes les edats es tenen drets de ciutadania.

En la Convenció sobre els drets de l'infant, els drets de participació són els següents:

- el dret d'opinió (article 12)
- la llibertat d'expressió (article 13)
- la llibertat de pensament, de consciència i de religió (article 14)
- la llibertat d'associació (article 15)
- la protecció de la vida privada (article 16)
- el dret a una informació adequada (article 17).

4. La participació comunitària

L'objectiu de l'activitat és reconèixer el valor de cooperar i de treballar conjuntament en tant que ciutadans i ciutadanes, pel fet de viure en una mateixa societat, tenim alguns interessos compartits. Cooperació i col·laboració no semblen pràctiques o actituds dominants en la nostra societat, en què imperen més les idees individualistes vinculades a la competitivitat; per aquest motiu proposem un exercici que ens condueixi a descobrir les oportunitats i els avantatges de la cooperació i, molt especialment, a identificar les actituds i els valors sobre els quals aquesta es fonamenta.

5. Les associacions

Un mapa d'associacions és un dibuix que representa les diferents associacions que coneixem o volem estudiar, juntament amb les relacions que mantenen entre elles o amb altres institucions (l'ajuntament, el centre educatiu, etc.). L'activitat convida a descobrir que les associacions són presents en força àmbits i activitats de la nostra vida i que són una peça clau de la vida democràtica, una escola per a aprendre a participar i un instrument de transformació social. Pràcticament tothom coincideix a assenyalar que cal donar suport al món associatiu, però també cal que les associacions millorin les seves formes de funcionament i la seva participació interna.

6. Les xarxes socials

L'objectiu d'aquesta activitat és aconseguir que els nois i noies participants facin servir les xarxes socials com a eines de deliberació i proposta sobre temes d'interès general i que en valorin les potencialitats i també els límits. És per això que s'ha escollit el Facebook, ja que és una eina àmpliament coneguda i utilitzada per la major part del jovent d'aquestes edats. Es tracta que els nois i noies puguin entrar a la pàgina i participar en les opcions que aquesta ofereix al llarg del curs, a la fi del qual es valorarà l'eina i la participació obtinguda.

7. Temes i mètodes per a millorar l'audiència pública

Tornem a treballar amb imatges. L'activitat consisteix a fer un diagnòstic de l'audiència a partir de la selecció d'imatges suggeridores: tres imatges associades a l'experiència de participar enguany i tres imatges que apuntin possibilitats de millora. No es tracta de buscar imatges que reflecteixin *literalment* un diagnòstic, sinó més aviat imatges suggeridores. Per exemple, una fotografia d'un paisatge marí pot suggerir tranquil·litat o benestar, que és com m'he trobat jo participant en l'audiència. O pot suggerir també que ha estat una audiència oberta a tothom.

Un cop feta l'activitat, en les conclusions ens interessa detectar els temes que més interessaria tractar en futures edicions a nois i noies, i propostes per a millorar el funcionament de l'audiència.

8. La participació d'infants i joves en l'àmbit educatiu

No podem parlar de la participació d'infants i joves sense considerar l'àmbit educatiu i escolar com a àmbit privilegiat per a posar-la en pràctica. L'activitat plantejada està pensada per a provocar un ràpid posicionament dels nois i noies pel que fa a les diverses possibilitats de participació en escoles i instituts. Es tracta de frases contundents, de vegades provocadores i un xic ambigües. D'aquesta manera, és fàcil detectar acords i desacords i que s'enceti un debat entre els participants, que és l'objectiu de l'activitat. No es tracta de fer una enquesta, sinó de provocar un debat en els grups de treball. Les conclusions haurien de servir per a millorar les dinàmiques participatives en els centres.

9. De quines maneres diferents podem participar infants i joves

Finalment, la darrera activitat ens porta a una reflexió global sobre quins serien els millors instruments i mecanismes per a promoure la participació d'infants i joves. Més que no pas una activitat especial, el que es proposa és sobretot un guió per a la reflexió conjunta. Primer fem un repàs a algunes de les principals maneres o vies per a participar que tenen infants i joves a la ciutat. Tot seguit encetem un debat sobre quines d'aquestes maneres de participar, o d'altres que se'ns puguin acudir, podrien respondre millor a les necessitats dels nois i noies.

En el desenvolupament de l'activitat, és important que els infants i joves que han tingut experiències de participació, les expliquin als seus companys i companyes.

ACTIVITATS

0. Treballar amb imatges per portar a la jornada de presentació (p. 21)

Collage col·lectiu

**Àmbit 1.
Què vol dir participar com
a ciutadans i ciutadanes****1. Introducció a la participació (p. 24)**

L'estrella de mar
Jocs de consciència
Democràcia?
Videofòrum

2. Conflicte i cooperació (p. 26)

L'escala
I si...? Negociem!
El gat i el ratolí
Cas sobre el 15-M: acampada a Barcelona

3. Els drets dels infants (p. 28)

Tenim drets i deures

**Àmbit 2.
Associacions
i xarxes socials****4. La participació comunitària (p. 34)**

Videofòrum
L'estrella de mar
Mapa social

5. Les associacions (p. 36)

Mapa social

6. Les xarxes socials (p. 39)

Cas sobre el 15-M: acampada a Barcelona

**Àmbit 3.
Activitats de participació
infantil i juvenil****7. Temes i mètodes per a millorar
l'audiència pública (p. 42)**

El laberint de les decisions
Mapa social
DAFO
El termòmetre
Pluja d'idees
Taller «Preparem la festa de final de curs»

**8. La participació d'infants i joves
en l'àmbit educatiu (p. 44)**

El termòmetre
Pluja d'idees
Taller «Preparem la festa de final de curs»

**9. De quines maneres diferents
podem participar infants i joves (p. 46)**

DAFO
Pluja d'idees

ACTIVITAT 0. TREBALLAR AMB IMATGES PER PORTAR A LA JORNADA DE PRESENTACIÓ

Fes fotos (fins a un màxim de tres) que reflecteixin la teva idea del que és «participar com a ciutadans i ciutadanes» i posa un títol a cada imatge.

Si vols, pots buscar fotografies a Internet. Aquí tens algunes pàgines web amb fotos gratuïtes:

- www.lasmejorespaginasweb.es/especial-galerias-fotograficas-gratuitas
- www.shutterstock.com
- www.sxc.hu
- openphoto.net

En la jornada de presentació de la XVII Audiència Pública als nois i noies de Barcelona farem una exposició i podrem treballar amb aquestes imatges confeccionant murals, collages i elaborant altres activitats.

A continuació tens alguns exemples de fotografies, amb el títol corresponent.

1. Cooperar

Pesca al Senegal (Autor: Carme de la Madrid)

2. Reconèixer

Redacció del manifest. XVI Audiència Pública

3. Transformar

Pla comunitari del barri de Roquetes de Barcelona (Autor: Carme de la Madrid)

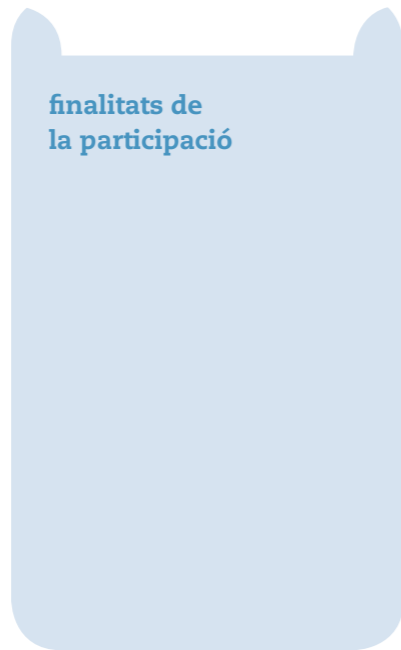
Activitat complementària:
Collage col·lectiu (pàg. 56)

ACTIVITAT 1 INTRODUCCIÓ A LA PARTICIPACIÓ

No tothom pensa el mateix respecte de quina hauria de ser la participació de la ciutadania en les decisions que normalment prenen els governants. En tot cas, però, independentment de la visió que es tingui, el que sembla evident és que calen certs valors i certes actituds entre la gent, i entre els representants polítics, per tal que siguin possibles un millor funcionament de la democràcia i una alta participació ciutadana. De la mateixa manera, també sembla evident que participar ha de servir per a alguna cosa, ha de tenir un sentit i una finalitat. Per acabar, encara que *no tot s'hi val*, també és cert que les activitats que es facin per a participar poden ser de molts tipus.

Sacs de paraules

Omplireu tres sacs de paraules ficant en cada sac entre 5 i 10 paraules: un sac amb paraules que representin **valors de la participació**, un altre sac amb paraules que expressin possibles **finalitats de la participació** i un tercer sac amb paraules que donin idea de diverses **formes de participació**. Quan tingueu els sacs plens de paraules, n'agafareu una de cada sac i formareu una única frase amb les tres paraules que defineixi el que és per a vosaltres la participació ciutadana. Podeu intentar fer dues o tres frases. Es treballarà en grups de 5-6 alumnes.

Activitats complementàries:

- L'estrella de mar (pàg. 14)
- Jocs de consciència (pàg. 52)

Frase 1

Frase 2

Frase 3

Conclusions

Què entens per participar com a ciutadans i ciutadanes? Quines activitats podríem encabir-hi?

Quins valors i quines actituds caldria promoure per a facilitar la participació ciutadana?

ACTIVITAT 2 CONFLICTE I COOPERACIÓ

Una de les primeres coses que es posen de manifest quan un grup de persones es decideix a participar és que no tothom (també en el cas d'infants i joves) pensa igual ni té els mateixos interessos, ni tampoc a tothom li agrada fer les coses de la mateixa manera. Molta gent que no està d'acord en algunes qüestions, està totalment d'acord en d'altres: això és el més normal. De fet, el conflicte és present en qualsevol relació humana (escolar, de parella, familiar, laboral, veïnal, política...) i, per a poder-lo abordar, hem de ser capaços de posar en comú les nostres diferències.

De vegades defensem interessos contraposats (uns volen una cosa i d'altres la contrària), però també és molt freqüent que els conflictes no tinguin res a veure amb els interessos, i sí amb qüestions personals (la imatge que tenim dels altres) o, fins i tot, amb el nostre estat d'ànim. Per tant, quan parlem de participar com a ciutadans i ciutadanes, hem de tenir ben present que estem parlant d'acceptar que sorgiran conflictes i desacords entre les persones participants, i que hem de mirar de trobar la manera de superar aquests conflictes i d'arribar a acords.

Treballar a partir d'un cas concret

Podeu recórrer a algun cas real o a una situació concreta que hagi succeït a l'aula i que hagi provocat alguna mena de debat, discussió o conflicte (on anem de viatge de fi de curs?, quin serà el tema per a la nostra disfressa de carnaval?...). També podeu consultar algun dels casos que trobareu en la guia de recursos (pàgina 36).

Dinàmica per a treballar el cas: Primer, cal que algú faci una explicació o una lectura del cas (5 minuts). Tot seguit treballeu les preguntes A i B que teniu a continuació, en petits grups de 4 alumnes com a màxim (10 minuts). Finalment, un portaveu de cada grup exposa les conclusions a què ha arribat el seu grup a la resta de la classe (10 minuts).

Activitats complementàries:

- L'escala (pàg. 22)
- I si...? Negociem! (pàg. 44)
- El gat i el ratolí (pàg. 10)

Quines coses podrien fer que el conflicte plantejat empitjorés en comptes d'arreglar-se?

Què faries tu per a intentar resoldre aquest conflicte?

Quan tots els grups hagin exposat el seu cas, podrem passar a respondre les preguntes de les conclusions.

Conclusions

Davant de possibles conflictes entre els diferents actors (entitats i associacions, grups de veïns i veïnes, l'ajuntament...) de la ciutat, i per tal de poder atendre'ls i buscar oportunitats de cooperació i treball conjunt...

Què haurien de fer les persones i organitzacions participants:

Penseu que l'ajuntament hauria de fer alguna cosa per a ajudar a gestionar aquesta mena de conflictes?

Nosaltres, nois i noies de l'audiència, davant dels conflictes urbans, ens comprometem a:

ACTIVITAT 3

ELS DRETS DELS INFANTS

Durant molt de temps s'ha considerat la infància i l'adolescència com a etapes preparatòries per a la vida adulta. Mentre no arribessin a «ser grans», infants i joves tenien l'obligació d'aprendre dels adults i d'obeir-los, però no es deia res dels seus drets. Això va començar a canviar a partir de la Convenció de les Nacions Unides de l'any 1989, en què es reconeix «formalment» l'estatut de ciutadans per als infants. És el tractat internacional sobre la infància, que reconeix per primera vegada als infants drets socials, econòmics, culturals i polítics, és a dir, els reconeix com a ciutadans. Aquests drets requereixen el coneixement i el respecte per part de la família, els centres educatius, els poders públics, dels mateixos infants i, en general, de tota la societat.

Activitat: Llegiu el conte d'en Pirulo i la granota Aurèlia que hi ha a continuació.

Dediqueu una estona (entre 10 i 15 minuts) a comentar el conte: Què us ha semblat? Què us ha cridat l'atenció? Treballeu en grups de 4 o 5.

Conte: On els drets del nen Pirulo xoquen amb els de la granota Aurèlia

A Pirulo li agrada molt anar a casa de la seva àvia, perquè al jardí hi ha un estany ple de granotes. A més, li agrada anar-hi per altres raons.

Perquè la seva àvia no li posa mai panses de raïm al dinar. I, per a ell, que l'obliguin a menjar panses de raïm és una violació de l'article 37 dels drets de l'infant que prohibeix tractes inhumans.

Perquè la seva àvia no li impedeix trobar-se amb els nois de la ferreteria per a encendre petards, de manera que gaudeix de la llibertat per a celebrar reunions pacífiques que assenyala l'article 15.

Perquè la seva àvia no li fa tallar la gespa del jardí, cosa que seria una forma d'explotació prohibida per l'article 32.

Perquè la seva àvia no el porta mai a visitar la seva cosina. Segons Pirulo, que el portin a casa de la seva cosina viola l'article 11, que prohibeix la retenció d'un infant fora del seu domicili.

Perquè la seva àvia no fa mai el llit on dorm, de manera que no envaeix il·legalment la seva vida privada (article 16).

Perquè la seva àvia no atempta mai contra la seva llibertat d'expressió, oral o escrita (article 1), i, per tant, pot dir tot el que pensa sobre la seva mestra Silvina sense que l'àvia s'emprenyi.

Resumint: a casa de la seva àvia, és una persona respectada.

ÀMBIT 1

Però el que més li agrada és l'estany ple de granotes del jardí.

Ara mateix, emparat amb l'article 31, es disposa a gaudir d'una activitat recreativa adient a la seva edat: caçar granotes.

Prepara la seva bossa per a caçar-ne.

És de nit. A l'estiu, les granotes es cacen a la nit. La seva àvia dorm.

Amb molta mala sort, la primera granota que treu de l'estany és la granota Aurèlia.

*Aurèlia: Un moment –li diu Aurèlia–. Què estàs fent?
Pirulo: Caço granotes.*

Aurèlia: Em sap greu, però els animals tenim dret a l'existència.

Pirulo: Qui ho diu, això?

L'article 1 de la Declaració Universal dels Drets de l'Animal proclamada a París l'any 1978.

Pirulo: Però jo tinc dret a les activitats apropiades a la meua edat i, en aquest moment, la meua activitat recreativa és caçar granotes.

L'Aurèlia s'impacienta.

Aurèlia: I jo et recordo que has de respectar la nostra longevitat natural, de manera que et quedaràs sense menjar granotes.

En Pirulo aixeca la veu.

Pirulo: Jo no me les menjo! No m'agraden! Se les menja la meua àvia!

Aurèlia: Encara pitjor! Caces granotes només per a divertir-te! Amb quin dret? T'agradaria que et caces només per diversió?

Pirulo: No és el mateix! Jo sóc una persona! Tu ets un animal d'una altra espècie, i s'ha acabat!

L'estany es revoluciona. Totes les granotes comencen a raucar i a saltar. En Pirulo retrocedeix una mica, però està molt indignat.

*Pirulo: No me'n vaig d'aquí sense les granotes.
Aurèlia: Abans m'hauràs de matar!*

En aquest moment s'obre la finestra del dormitori de l'àvia, que treu foc pels queixals i a la mà hi té una col·lecció de sabatilles.

Àvia: Voleu parar de fer xivarri? Sabeu quina hora és? Coneixeu l'article 11 a favor de les persones de la meua edat? Sabeu que tinc dret al benestar físic, mental i emocional? I que per a això necessito dormir? Ho enteneu? Dormiiiiiiiiiiiiiiiiir! Dormiiiiiiiiiiiiiiiiir!

Amb la primera sabatilla no l'encerta.

Amb les altres, sí.

Conclusions

En quins moments i per a quins temes tenim (infants i joves) la NECESSITAT de participar?

A què tenim DRET els infants i joves?

Quins són els nostres DEURES/RESPONSABILITATS?

La nostra participació, ha de ser diferent de la participació dels adults?

Activitat ampliada:

Tenim drets i deures (pàg. 16)

QUADRE DE SÍNTESI

ÀMBIT 1

QUÈ VOL DIR PARTICIPAR COM A CIUTADANS I CIUTADANES

Introducció a la participació

Què entens per participar com a ciutadans i ciutadanes?

Quines activitats podríem encabir-hi?

Quins valors i quines actituds caldria promoure per a facilitar la participació ciutadana?

1

Conflicte i cooperació

Davant de possibles conflictes entre els diferents actors (entitats i associacions, grups de veïns i veïnes, l'ajuntament...) de la ciutat, i per tal de poder atendre'ls i buscar oportunitats de cooperació i treball conjunt...

Què haurien de fer les persones i organitzacions participants:

Penseu que l'ajuntament hauria de fer alguna cosa per a ajudar a gestionar aquesta mena de conflictes?

Nosaltres, nois i noies de l'audiència, davant dels conflictes urbans, ens comprometem a:

2

Els drets dels infants

En quins moments i per a quins temes tenim (infants i joves) la NECESSITAT de participar?

A què tenim DRET els infants i joves?

Quins són els nostres DEURES/RESPONSABILITATS?

La nostra participació, ha de ser diferent de la participació dels adults?

NOTES

ACTIVITAT 4

LA PARTICIPACIÓ COMUNITÀRIA

La participació comunitària es dona quan la gent busca la manera d'organitzar-se i de col·laborar per fer front a reptes o problemes comuns. Podríem dir que la participació comunitària consisteix en el fet que un grup de persones treballi conjuntament per aconseguir uns objectius comuns. Un element molt important de la participació comunitària el formen els grups, les associacions i entitats. No es tracta, doncs, d'una participació individualitzada (anar a votar, per exemple, que també és participació, però de tipus electoral i que es fa de manera individual i secreta).

Podem trobar experiències de participació comunitària en els barris, casals, centres cívics i altres equipaments municipals, i també als centres educatius; per exemple, quan mares, pares, mestres i alumnes s'organitzen (fan grups de treball) i col·laboren per preparar cada any la festa de l'escola, els jocs florals, les colònies, els llibres compartits o, fins i tot en alguns casos, decidir el funcionament global del centre.

Llegiu en veu alta, per a tota la classe, aquests petits textos.

«No es lo que importa llegar solo ni pronto, sino todos y a tiempo.» León Felipe

«No dubtis mai que un petit grup de ciutadans pensants i compromesos pugui canviar el món. De fet, són els únics que ho han aconseguit.» Margaret Mead (antropòloga nord-americana, 1901-1978)

«Para dialogar, preguntad primero; después... escuchad.» Antonio Machado. Proverbios y cantares

A continuació, durant 15 minuts, comenteu-los en grups de 4 o 5 i intenteu fixar-vos si enteneu bé els textos (potser caldrà tornar-los a llegir un cop formats els grups):

Què volen dir els autors? Estem d'acord amb les idees que hi expressen? Per què?

En acabat, passeu a contestar les preguntes següents.

Conclusions

Quins penseu que són els beneficis de treballar plegats, de col·laborar?

Què pot FACILITAR i què pot DIFICULTAR la participació en grups, col·lectius o associacions (és a dir, la participació comunitària)?

ACTIVITAT 5 LES ASSOCIACIONS

Les associacions són agrupacions de persones que, voluntàriament i sense l'ànim d'enriquir-se, fan activitats d'interès general. Les associacions són molt importants per a la democràcia i per a la participació ciutadana, per moltes raons. No podem oblidar que la gent que participa activament en associacions i entitats aprèn el funcionament democràtic: valors, actituds, presa de decisions, fer de representant, etc.

És veritat que no totes les associacions són iguals ni defensen els mateixos objectius ni els mateixos valors. Podem trobar, fins i tot, associacions que estan en contra de la participació i de la democràcia. Però no podem oblidar que les associacions permeten a la gent normal del carrer influir en els governs i en l'opinió pública, defensar els interessos de manera col·lectiva, a més de prestar serveis de tota mena als seus socis o a la població en general,

crear opinió sobre un determinat tema, mobilitzar la ciutadania, etc.

Sovint, els governs i les associacions es busquen per a negociar, arribar a acords o fer coses conjuntament per a la ciutat. De vegades, però, les associacions protesten i s'enfronten amb els governs o amb la gent més poderosa.

Fes un mapa de les «associacions de la teva vida»: les que coneixes, aquelles en què participes tu o els teus pares o familiars, associacions del barri, dels centres educatius o de la ciutat.

Per a construir el mapa social, primer caldrà anotar en un full quines associacions coneixem. Ho podem fer de la manera proposada en el quadre següent (que podem fer servir com a guia o adaptar segons les necessitats). Aquesta llista es farà de manera individual.

Associacions a les quals pertanyo

Associacions a les quals pertany algú de la meva família (germans, pares, oncles, avis)

Associacions que conec del meu barri o de la ciutat

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

A continuació, compartirem aquesta informació i farem un únic mapa entre tot l'alumnat de la classe.

Un cop identificades les associacions, definirem quines relacions hi ha entre elles. Podem agrupar aquestes relacions en quatre categories: de dependència, relació forta, relació feble i relació de conflicte.

Si vols, pots cercar informació sobre les associacions de la ciutat de Barcelona a:

www.bcn.es/tjussana
www.cjb.cat/

Finalment, farem propostes per a millorar les relacions (haurem de definir un objectiu; per exemple, millorar les relacions entre els centres educatius i el barri). Aquestes poden consistir en diversos aspectes com ara: crear nous espais de trobada, anar a conèixer alguna entitat del barri amb la qual no tenim relació avui, però que pot ser interessant de tenir-ne, i explicar-hi el que fem a l'escola o a l'institut...

Conclusions

Què és el que més m'agrada de les associacions en què participo o que conec?

Les associacions, per a què serveixen?

Què haurien de fer les associacions per a facilitar la participació d'infants i joves, dins i fora d'aquestes?

ACTIVITAT 6 LES XARXES SOCIALS

Per a poder dur a terme aquesta activitat a l'aula, és important que hàgiu entrat a la nostra xarxa uns dies abans

Què hauria de fer l'ajuntament per a ajudar les associacions? I per a facilitar la participació d'infants i joves en el món associatiu?

Què puc fer jo, i a què em comprometo, per a fer més rica la vida associativa de la ciutat?

Avui es parla molt de les xarxes socials a través d'Internet, de Facebook i de Twitter, principalment. Fem servir aquestes xarxes per a tota mena d'activitats: per a conèixer gent, per a cercar feina, per a intercanviar opinions, per a informar-nos, per a comentar notícies i esdeveniments, etc. La qüestió clau que ara es planteja és si les xarxes social poden facilitar la participació ciutadana. Alguns esdeveniments polítics en aquests darrers anys, des de la victòria electoral d'Obama als Estats Units fins a les revoltes del món àrab, passant pel moviment dels indignats del 15-M a Espanya, no es poden entendre sense el paper que hi han tingut les xarxes socials. També es parla de la importància d'Internet i les xarxes socials per a facilitar la votació electrònica en consultes i referèndums, que per aquesta via podrien ser convocats amb més facilitat.

Per contra, alguns crítics també assenyalen certes febleses de les xarxes socials. Per exemple, que no sempre són un bon instrument per a facilitar el diàleg i la deliberació entre gent que pensa de manera diferent; que s'hi diuen moltes bestieses; que sempre és millor veure's les cares; o que no tothom les fa servir ja que són una cosa del jovent.

L'audiència pública compta amb una plataforma virtual d'intercanvi. Es tracta d'un instrument que permet crear una xarxa social a través d'Internet per als infants i joves que participeu en l'audiència i on trobareu, a més de materials diversos (fotos, textos, etc.), les indicacions per a desenvolupar aquesta activitat, que consisteix, precisament, a fer servir les xarxes socials per a comunicar-se i intercanviar opinions al voltant de la participació ciutadana.

Conclusions

Com poden facilitar les xarxes socials la participació ciutadana d'infants i joves? Per a què penses que podrien ser més útils?

Què podria fer l'ajuntament per a fer participar la ciutadania a través de les xarxes socials?

Activitat complementària:
Fem un mapa social (pàg. 30)

Activitats complementàries:
Cas sobre el 15-M: acampada a Barcelona (pàg. 26)

QUADRE DE SÍNTESI

ÀMBIT 2

ASSOCIACIONS I XARXES SOCIALS

La participació comunitària

1

Quins penseu que són els beneficis de treballar plegats, de col·laborar?

Què pot **FACILITAR** la participació en grups, col·lectius o associacions (és a dir, la participació comunitària)?

Què pot **DIFICULTAR** la participació en grups, col·lectius o associacions (és a dir, la participació comunitària)?

2

Les associacions

Què és el que més m'agrada de les associacions en què participo o que conec?

Les associacions, per a què serveixen?

Què haurien de fer les associacions per a facilitar la participació d'infants i joves, dins i fora d'aquestes?

Què hauria de fer l'ajuntament per a ajudar les associacions?

Què hauria de fer l'ajuntament per a facilitar la participació d'infants i joves en el món associatiu?

Què puc fer jo, i a què em comprometo, per a fer més rica la vida associativa de la ciutat?

Les xarxes socials

Com poden facilitar les xarxes socials la participació ciutadana d'infants i joves? Per a què penses que podrien ser més útils?

3

Què podria fer l'ajuntament per a fer participar la ciutadania a través de les xarxes socials?

NOTES

ACTIVITAT 7

TEMES I MÈTODES PER A MILLORAR L'AUDIÈNCIA PÚBLICA

Des del començament de curs que participes en l'audiència pública als nois i noies de Barcelona. Ja saps que d'aquí en sortiran compromisos per part vostra, i també propostes i recomanacions que podreu adreçar directament a l'alcalde de la ciutat, a les associacions i a altres entitats cíviques. **La participació com a ciutadans i ciutadanes és alhora una oportunitat, un dret i una responsabilitat.**

Tenim el dret a expressar les nostres opinions i les nostres demandes pel fet de viure en una societat democràtica. A més, la participació també ens dóna l'oportunitat d'aprendre coses noves sobre la vida de la ciutat (que és en part la nostra vida), de conèixer gent i de relacionar-nos amb altres ciutadans. Però participar també és una responsabilitat: la que tenim davant els altres de fer entre tots i totes una ciutat millor per a tothom.

L'Ajuntament de Barcelona i moltes escoles i instituts de la ciutat valorem molt positivament aquesta experiència de participació infantil i juvenil, i ens agradaria que ens ajudéssiu a millorar-la.

Diagnòstic amb imatges

Ja saps què diuen...: que una imatge val més que mil paraules, de manera que farem un diagnòstic amb imatges de la XVII Audiència Pública als nois i noies de Barcelona, en què has pogut participar. En l'activitat 1 hi trobaràs pàgines web per a accedir a imatges i fotografies a Internet.

Busca tres fotografies que et puguin servir per a **il·lustrar la teva participació en l'audiència d'enguany** (què t'ha agradat, com t'has sentit, què hi has après...).

Busca tres fotografies més que et suggereixin **idees per a millorar l'audiència de cara al futur.**

Si vols, en comptes de cercar imatges a Internet, pots buscar-les en revistes i suplementes de premsa que portis de casa i retallar-les.

Presenta i comenta les imatges als teus companys i companyes (en grups de 4-6) i, a continuació, passa a contestar les preguntes que serviran per a treure'n les conclusions finals.

Moltes gràcies per les teves aportacions!

Conclusions

Quins temes t'agradaria tractar en propers anys a l'audiència?

Com podríem millorar el funcionament de l'audiència i la participació dels centres i de l'alumnat?

Activitat complementària:

El laberint de les decisions (pàg. 48)

ACTIVITAT 8

LA PARTICIPACIÓ D'INFANTS I JOVES EN L'ÀMBIT EDUCATIU

La participació d'infants i joves en les escoles i instituts es pot donar de maneres molts diverses, algunes de més formals (com ara l'elecció dels membres del consell escolar) i altres de més lúdiques (l'organització de la festa de fi de curs, per exemple).

Cada vegada es reconeix més la importància de la participació de l'alumnat a l'escola o a l'institut, ja que pot ajudar a adquirir capacitats i competències organitzatives i comunicatives, treballar l'educació en valors, aprendre a no ser passius davant les coses que passen en el nostre entorn i que ens afecten... També pot ser positiva perquè crea un bon clima en el centre escolar, ajuda a resoldre conflictes, facilita que infants i joves se'n sentin part, i que s'hi comprometin, ajuda a cohesionar el grup classe, etc.

Ara bé, també és veritat que la participació d'infants i joves no sempre és fàcil d'organitzar: de

vegades costa trobar el paper dels infants davant de l'autoritat dels mestres, de la direcció del centre o de l'autoritat de les famílies; també perquè cal anar per feina i no sempre tenim temps; o per altres raons.

En la taula següent s'hi fan un seguit d'afirmacions. Es tracta de veure quin grau d'acord tenim respecte a aquestes afirmacions cadascun de nosaltres. El més important, però, no és tant si s'hi està molt o poc d'acord, com el diàleg o debat que després podem encetar per tal de veure què pensa cadascú i per què. Això ho podem fer donant la paraula als qui tenen graus d'acord diferents amb les afirmacions (aquells que han encerclat l'1, el 3 i el 5, per exemple), per tal que expliquin el perquè de les seves diferents valoracions.

Conclusions

Què es podria fer per a millorar la participació de l'alumnat al centre educatiu?

Què podríem fer nosaltres i a què ens comprometem?

	Hi estic d'acord 1 gens / 5 totalment
Ser delegat/ada de classe és una feina que no serveix per a res.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Ser delegat/ada de classe és important ja que serveix perquè el centre educatiu funcioni millor i ajuda a resoldre problemes a l'aula.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
El consell escolar és una cosa només d'adults.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Els alumnes del centre no hauríem de participar en les mateixes reunions que mestres i mares i pares.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Ajudar en el manteniment de les instal·lacions del centre (neteja, reparacions, pintar) també és una forma de participació.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Els alumnes podríem participar molt més si els adults ens deixessin.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Els alumnes podríem participar molt més si nosaltres volguéssim.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
L'assemblea de classe és el millor espai de participació que tenim al centre.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
El més important és participar a l'aula, durant la classe, fent preguntes i donant opinions personals.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
Quan més participem és en l'organització de festes i activitats extraescolars.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
És bo que infants i adults participem conjuntament com a ciutadans.	1 · 2 · 3 · 4 · 5
L'escola i l'institut són el lloc ideal per a aprendre a participar com a ciutadans.	1 · 2 · 3 · 4 · 5

Activitats complementàries:

El termòmetre (pàg. 32)

Pluja d'idees (pàg. 24)

Preparem la festa de fi de curs (pàg. 36)

ACTIVITAT 9

DE QUINES MANERES DIFERENTS PODEM PARTICIPAR INFANTS I JOVES

No existeix una única manera de participar com a ciutadans en la vida de la ciutat. Això passa tant per als adults com per als més joves. Les diferències entre les maneres de participar poden ser de molts tipus, i no sempre es pot dir clarament que unes maneres són millors que unes altres. Pot passar que unes activitats o maneres de participar siguin millor per a un determinat moment, o per a un tema concret, o per a un col·lectiu específic de persones. L'objectiu hauria de ser participar passant-ho bé, que puguem aprendre coses sobre la nostra ciutat que ens afecten i que la nostra participació serveixi per a canviar alguna cosa.

Aquí tens un seguit d'activitats i formes diverses de participació d'infants i joves en la vida de la ciutat.

Participar en l'**audiència pública** als nois i noies de Barcelona.

Participar en un **consell d'infants**, que és un grup de nens i nenes que es reuneixen periòdicament fora de l'escola o institut (normalment, a l'ajuntament) per a tractar temes d'interès general des del punt de vista dels infants.

Formar part d'una **associació o entitat**, com ara un esplai o una entitat cultural o esportiva.

Participar **a l'escola i a l'institut** (com a delegat o delegada, en les assemblees de classe, en el consell escolar, etc.).

Expressar la teva opinió o les teves propostes a través d'**Internet** (bloc, xat, pàgina web...).

Participar en una **reunió amb ciutadans adults** per a fer propostes de millora d'un aspecte concret de la ciutat (un parc, per exemple).

Altres formes de participació...

Formeu grups de 4 o 5 i comenteu entre vosaltres quines d'aquestes activitats coneixeu. A continuació, identifiqueu les activitats que considereu més interessants i útils per a vosaltres, aquelles que penseu que poden ajudar més i millor a fer que la veu dels més joves sigui escoltada i tinguda en compte.

Conclusions

Què caldria fer per a millorar la participació d'infants i joves a la ciutat?

Què hauria de fer l'ajuntament?

I els centres educatius?

I les famílies?

Què hauríem de fer els infants i joves?

Què haurien de fer els mitjans de comunicació?

Altres

Activitats complementàries:

DAFO (pàg. 33)

Democràcia? (pàg. 64)

QUADRE DE SÍNTESI
ÀMBIT 3
ACTIVITATS
DE PARTICIPACIÓ
INFANTIL I JUVENIL

Temes i mètodes per a millorar l'audiència pública

Quins temes t'agradaria tractar en propers anys a l'audiència?

Com podríem millorar el funcionament de l'audiència i la participació dels centres i de l'alumnat?

1

La participació d'infants i joves en l'àmbit educatiu

Què es podria fer per a millorar la participació de l'alumnat als centres educatius?

2

Què podríem fer nosaltres i a què ens comprometem?

De quines maneres diferents podem participar infants i joves

Què caldria fer per a millorar la participació d'infants i joves a la ciutat?

Què hauria de fer l'ajuntament?

I els centres educatius?

I les famílies?

Què hauríem de fer els infants i joves?

Què haurien de fer els mitjans de comunicació?

Altres

3

BIBLIOGRAFIA

Ajuntament de Barcelona: *Guia operativa d'acció comunitària*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Acció Social i Ciutadania.

Altman, D. (2010): *Democràcia directa, democràcia representativa i apoderament ciutadà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Cortina, A. (1997): *Ciudadanos del mundo. Hacia una teoría de la ciudadanía*. Madrid: Alianza.

Crouch, C. (2004): *Posdemocracia*. Madrid: Santillana.

Declaració de les X Jornades del PEC «Democràcia, educació i participació ciutadana». Barcelona: Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Disponible a: http://www.bcn.cat/imeb/pec/catala/10_jornades/index.htm.

Fishkin, J. (1995): *Democracia y deliberación*. Barcelona: Ariel.

Font, N. (1998): *Democràcia i participació ciutadana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Gargarella, R. (2010): *Nos los representantes. Crítica a los fundamentos del sistema representativo*. Buenos Aires: Miño y Dávila Editores.

Ginsborg, P. (2010): *Así no podemos seguir. Participación ciudadana y democracia parlamentaria*. Barcelona: Los Libros del Lince.

Innerarity, D. (2006): *El nuevo espacio público*. Madrid: Espasa.

Pindado, F. (2008): *La participación ciudadana es la vida de las ciudades*. Barcelona: Ediciones del Serbal.

Edició:

Ajuntament de Barcelona
 Institut d'Educació
 Plaça d'Espanya, 5
 08014 Barcelona
 934 023 663
 www.bcn.cat/educacio

Coordinació:

Servei de Desplegament de
 Programes Educatius de Ciutat
 Esteve Barandica Pairet
 José Cano Escribano

Col·laboració:

Ajuntament de Barcelona
 Comissionat de Participació Ciutadana
 i Associacionisme
 Glòria Meler Marco
 Miquel Mutiño Giménez

Continguts:

Óscar Rebollo Izquierdo
 Cooperativa ETCS
 Carme de la Madrid Soria
 Loli Castilleja Delgado

Gestió tècnica:

QSL Serveis Culturals
 Tània Gris López
 Marina Estragués Vilardaga

Disseny gràfic:

QSL Serveis Culturals
 Laura Estragués Vilardaga

Il·lustració:

Maria Corte Maidagan

Barcelona, octubre de 2011

